

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Children's rights: social and legal issues - 3218

Last update 18-09-2023

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: Social Work

Academic year: 0

Semester: 1st Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Vered Windman

Coordinator Email: Vered.Windman@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours:

Teaching Staff:

Vered Windman

Course/Module description:

The course will take a critical look at the laws, court decisions and various rules and regulations that secure the rights of the child in Israeli law (the child as a victim and as a witness, as an offender, as at risk etc.) child in need, as a student and as a consumer). The reasoning and social issues, the dilemmas and conflicts behind such laws, will be examined.

The course will use descriptive materials (cases) to demonstrate the dilemmas that make up the foundation for discussion and debate.

Course/Module aims:

1. To introduce the laws, the court decisions and the various rules and regulations that establish and anchor the rights of the child in Israel law.
2. To provide tools for the critical examination of children's rights in law.
3. To demonstrate the use of legal means as a tool for solving social problems.
4. To facilitate discussion between social science and the law.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

- Describe and explain the main laws and rulings that enshrine the rights of minors in Israeli law, their social context and the underlying social rationales
- critically analyze key issues and dilemmas in the area of children's rights
- To present convincing and well-reasoned arguments regarding the issues and dilemmas raised in the course or arising from the contents studied, either as support for the argument or as a contradiction to it
- Describe and explain the advantages and limitations of law as a tool for changing children's rights policies
- To propose strategies for creating policy change and solutions to current social problems in the area studied while analyzing their potential for success and limitations

Attendance requirements(%):

78

Teaching arrangement and method of instruction:

Course/Module Content:

1. The status and rights of the child - historical development and influence factors
2. The International Convention on the Rights of the Child - critical examination in a legal, social and Israeli perspective
3. Discussion of the development of unique rights in the Convention and their social and legal expression: the right to identity; The right to participate
4. Participation of minors in civil proceedings: The case of medical treatment of minors
5. Representation of children: individual representation and social change
6. Participation of children in policy-making processes
7. Children at risk - criminal and civil aspects
8. Mandatory Reporting on children at risk: legislative dynamics and social dilemmas
9. Abuse and corporal punishment: legal design of social norms
10. Social Change in the Rights of Children Victims of Crime: Victims of Crime - From "Stepchildren" to "Legal and Recognized Children"
11. Children exposed to violence: What is between social sciences and law?
12. Protection of children who are victims or may be victims of crime - trends in new legislation in the light of a conflict between rights and interests
13. Juvenile Justice - law and moral panic

Required Reading:

1. מעמד הילד וזכויותיו- התפתחות היסטורית וגורמי השפעה
- יצחק קדמן, "זכויות הילד התפתחותן ההיסטורית ועיגון בחוק הישראלי" סקירה חודשית 37 1990 (1990).
- תמר מורג, (2010). עשרים שנה אחרי: תפיסת זכויות הילד על פי האמנה בדבר זכויות הילד. בתוך ת. מורג, (עורכת). זכויות הילד והמשפט הישראלי (עמ' 15 - 62).
- רשות:
- תמר מורג, "פסיקת בתי המשפט שלאחר הצטרפות ישראל לאמנה בדבר זכויות הילד- האמנם עידן חדש?" המשפט 22 (2006) 21.
- יצחק קדמן "זכויות הילד בישראל- הלכה ומעשה" ביטחון סוציאלי 63 (2002).
- יחיאל קפלן "זכויות הילד בפסיקה בישראל - ראשית המעבר מפטרנליזם לאוטונומיה" המשפט ז' תשס"ב 303.
- שולמית שחר ילדות בימי הביניים (תש"ן).
- יפה ציונית ויסי תמיר "ילדים בישראל- תמונת מצב" ביטחון סוציאלי 63 (2002).
- ברק-ארז, ד., מזיהוי עוול לסעד משפטי: בעקבות Claiming, Blaming, Naming, מעשי משפט ג (2010), 33
- גל ג', וייס-גל ע., פרקטיקת מדיניות בעבודה סוציאלית (2011)
- כורזים י., "היערכות עובדים סוציאליים כמסנגרים וכמתריעים חברתיים בתקופה של צמצום משאבים", ביטחון סוציאלי 27 (1985) 128
- וייס ע. "פרקטיקה לשינוי מדיניות (Practice-Policy): מסגרת מושגית לפעולתם של עובדים סוציאליים", חברה ורווחה, (2006)

2. האמנה הבינלאומית לזכויות הילד - בחינה ביקורתית בראיה משפטית, חברתית וישראלית ודיון

בהתפתחות זכויות ייחודיות באמנה וביטויין החברתי משפטי

• האמנה הבינלאומית לזכויות הילד כתבי אמנה מס' 1038

• דו"ח הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה (ועדת רוטלוי) (חלק כללי), עמ' 21 - 30, 39 - 41. [את הדו"ח ניתן למצוא גם באתר משרד המשפטים:

www.justice.gov.il/MOJHeb/HavaadLeZhuyot]

• רות זפרן "של מי אתה ילד? על פגמיו של ההסדר הקיים בדין הישראלי בשאלת קביעת האבהות" הפרקליט מו(ב) 311

• תמר מורג, "פסיקת בתי המשפט שלאחר הצטרפות ישראל לאמנה בדבר זכויות הילד - האמנם עידן חדש?" המשפט 22 (2006) 21

רשות:

• יהודית קרפ, "אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד - מטה קסם או מקסם שווא", המשפט, 22 (2006), 12

• סבינה רוטלוי, אחריות המדינה בקידום זכויות ילדים. המשפט, 22 (2006), 3

• תמר מורג "אתגרים חדשים בהגדרת גבולות הילדות והבגרות לאור האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד" ביטחון סוציאלי 44 (1995)

• אשר בן אריה, יפעת בויאר "האזרח הקטן בישראל - אזרחות וילדות זיקה והשפעה" בטחון סוציאלי 236 (2002) 63

• יאיר רונן "זכות הילד לזהות כזכות להשתייכות" עיוני משפט כו (2003) 935

3. השתתפות קטינים בהליכים אזרחיים: המקרה של טיפול רפואי בקטינים

• אפ (טב') 16397-04-14 היועמ"ש משרד הרווחה והשירותים החברתיים חיפה נ' א' כ' ואח'

• קפלן, י. זכויות הילד בפסיקה בישראל - ראשית המעבר מפטרנליזם לאוטונומיה, המשפט ז, תשס"ב

רשות:

• ליפשיץ אבירם, פ., "הסכמה מדעת של קטין לטיפול רפואי" (2005)

• מורג, ת. "פסיקת בתי המשפט שלאחר הצטרפות ישראל לאמנה בדבר זכויות הילד", המשפט 22 (2006)

• ניב-יגודה, ע. וכצנלסון, ע., "היבטים משפטיים ופסיכולוגיים של קבלת החלטות בנוגע לטיפול רפואי בילדים במצבי מחלוקת בין ההורים", המשפט טו(2) תשע"א, 551-605

• כהנא ב., "חבות של הורים בניזקין כלפי ילדיהם וסוגיות בניזקין בהקשר לקטינים וצדדים שלישיים", תשס"ח-2008

• רע"א 5587/97 היועץ המשפט לממשלה נ' פלוני (קטין) על ידי הוריו ואפוטרופסיו הטבעיים ז.א. וב.כ. נא (4) 830

• תמ"ש 26442-04-11 מרכז רפואי מ"א סוראסקי-איכילוב וא' נ' א.מ. (קטינה) באמצעות אמה והאפוטרופוס הטבעית הגב' פ.מ., נבו (2011)

4. ייצוג ילדים: ייצוג פרטני ושינוי קבוצתי חברתי

• וינדמן ו. וסולומון ל., "העצמת היחיד כפלטפורמה להעצמת הקבוצה: המקרים של ייצוג ילדים

בהליכים אזרחיים וליווי ילדים נפגעי עבירה", משפט, חברה ותרבות (2008)

• קפלן י., "מטובת הילד לזכויות הילד-ייצוג עצמאי של קטינים", משפטים לא (3) (תשס"א) 617

רשות:

- הועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה, דו"ח ועדת המשנה בנושא "ייצוג נפרד לילדים בהליכים אזרחיים (משרד המשפטים, 2003)
- שרון פרימור "בשלה העת: ההכרה בייצוג ילדים בהליכים משפטיים הנוגעים לחייהם כזכות אדם של הילד" בתוך ת. מורג, (עורכת). זכויות הילד והמשפט הישראלי (2010), 571.
- ציונוב ש. רייכנברג ש.; רוזנר ר., משהו שומע אותי? על ייצוג רגיש מגדר בהליכי נזקקות בבית המשפט לנוער, מעשי משפט
- סדן א., "העצמה ועבודה קהילתית" חברה ורווחה טז(2) (1996) 143

5. השתתפות ילדים בתהליכי קביעת מדיניות

- קושר ח. ובן אריה א., השתתפות ילדים בעיצוב מדיניות חברתית- תפקידה של העבודה הסציאלית, בטחון סוציאלי 81 (2009), 107
- "השתתפות ילדים ובני נוער בהליכי קבלת החלטות וקביעת מדיניות", נובמבר 2016, דו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת
- E. Kay, M. Tisdall, "Addressing the Challenges of Children and Young People's Participation: Considering Time and Space" in: "International Perspectives and Empirical Findings on Child Participation", Tali Gal, Benedetta Duramy (ed.) (2015), 381
- E. Kay, M. Tisdall and J. Davis, "Making a Difference? Bringing Children's and Young People's Views into Policy-Making", Children & Society 18 (2004), 131

6. ילדים בסיכון-היבטים פליליים ואזרחיים

- ע"א 2034/98 אמין נ' אמין, פד"י נג (5) 69.
- בנימין שמואלי "ציווי משפטי על אהבת הורה לילדו ופיצוי בגין הזנחה רגשית: האם ילך משפט המדינה בעקבות משפט הטבע?" משפטים על אהבה (תשס"ה) 269
- וינדמן ו. וגולד מ., "ילדים כן נפגעים מהקורונה: מה אפשר ללמוד מהאתגרים שזימן משבר הקורונה לילדים ונוער בסיכון", נקודת מפגש (גיליון 20) (2020)

רשות:

• לימור עציוני, "רצח ילדים בידי הוריהם" (2016)

- יחיאל קפלן "זכות הילד לתבוע את הוריו בגין התעללות נפשית" מגמות בקרימינולוגיה תשס"ג 463.
- אלי שרון, קטינים בסיכון (תשנ"ט)
- ע"פ 8488/07 מ"י נ' שיפרין

7. חובת הדיווח על ילדים בסיכון: דינמיקה חקיקתית ודילמות חברתיות

- קדמן י., "החוק למניעת התעללות בקטינים וחסרי ישע: נקודת מפנה ביחס החברה הישראלית להתעללות בילדים" ביטחון סוציאלי (יוני 1992) 135.
- שמואלי ב., "חובת דיווח על אלימות כלפי ילדים במשפט העברי ובהשוואה למשפט הישראלי" משפחה במשפט ג (2009 - 2010).

רשות:

משפחה במשפט ג (2009 - 2010) [שמונת המאמרים העוסקים בחובת הדיווח]

8. התעללות וענישה גופנית: עיצוב משפטי של נורמה חברתית
יפעת בויאר, יצחק קדמן, "בין ענישה גופנית להתעללות: רב המשותף על השונה" בתוך ד. הורוביץ, י.
בן - יהודה, מ. חובב (עורכים), התעללות והזנחה של ילדים בישראל, (2007), 780.

רשות:

- ע"פ 7/53 ראסי נ' היועמ"ש, פ"ד ז (2) 790.
- ע"פ 4596/98 פלונית נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ד (1) 145.
- סבה ל., "חושך שבטו' בהוראת בית המשפט - הרהורים בעקבות מהפך משפטי" מגמות בקרימינולוגיה תשס"ג, 425.
- קפלן י., "המגמה החדשה בעניין ענישה גופנית של ילדים לצרכי חינוך" קרית המשפט ג תשס"ג, 447.
- שמואלי ב., "ענישה גופנית של ילדים בידי הוריהם על פי המשפט העברי - גישות מסורתיות וזרמים מודרניים" פלילים י (תשס"ב) 365.
- Elizabeth T. Gershoff "Report on Physical Punishment in the U.S.A" [מצ"ב קישור למאמר: http://practice_and_principles/PDFs/com.phoenixchildrens.www://http://s-of_effective_discipline.pdf]
- Straus M. Beating the Devil Out of them: Corporal Punishment in American Families (1994)
- Kenny M.C. "Teachers' Attitudes toward and Knowledge of Child Maltreatment" 28 Child Abuse & Neglect (2004) 1311
- Bensley L. et al. "General Population Norms about Child Abuse and Neglect and Associations with Childhood Experiences" 28 Child Abuse & Neglect (2004) 1321

9. זכויות ילדים נפגעי עבירה: נפגעי עבירה - מ"ילדים חורגים" ל"ילדים חוקיים ומוכרים"
• סבה ל. וגל ט., "זכויות נפגעי עבירה בישראל" ספר שמגר ב' (תשס"ג) 157
• גל ט., ווינדמן ו., "ילדים נפגעי עבירה בישראל: ריבוי קשיים, מיעוט מענים", ביטחון סוציאלי 63 (2002) 210
• טלי גל "ילדים נפגעי עבירה והזכות להשתתפות" בתוך ת. מורג, (עורכת). זכויות הילד והמשפט הישראלי (2010), 267
• ורד וינדמן, "התשמע קולי": השתתפות ילדים, חקיקה ושינוי תרבות ארגונית כמנוף להתמודדות חברתית עם תופעת ההתעללות בילדים", נקודת מפגש, גיליון 14 (2018)

רשות:

- ינאי א., "נפגעי פשיעה אלימה" זרקורים על מדיניות חברתית (2004)
- וינדמן ו., "נפגעי עבירה - לא עוד בנים חורגים אלא בעלי מעמד חוקי ומוכר", הסניגור 50 (2001) 3
- פוגץ' ד., "קטינים נפגעי עבירה בראי המשפט: מגמות בחקיקה ובפסיקה", ד' הורוביץ, י' בן-יהודה, מ' חובב (עורכים), התעללות והזנחה של ילדים בישראל (תשס"ז), 99
- גרוס ע., "הזכויות החוקתיות של הקורבן" מחקרי משפט י"ז (תשס"ב) 19
- Whitcomb D., When the Victim is a Child (2d ed.) (1992)
- ורד וינדמן "העדת ילדים: אפשר גם אחרת. הצעה להכנת ילדים מעידים לקראת מסירת עדותם"

בתוך התעללות והזנחה של ילדים בישראל (עורכים: ד' הורביץ, י' בן-יהודה, מ' חובב), (תשס"ז), 342
• רונית צור "עדויות ילדים בבית המשפט" מבעד לעדשה-חקירת ילדים נפגעי התעללות. דבורה
הורוביץ (עורכת), (2004)
• דנה פוגץ' "הזכות להישמע? עדויות ילדים בהליך הפלילי" הפרקליט מ"ו (תשס"ב) 167.

10. ילדים חשופים לאלימות: מה בין מדעי החברה למשפט

- Tsavoussis A., . Stawicki S.P. A, Stoicea N., and Papadimos T.J., "Child-Witnessed Domestic Violence and its Adverse Effects on Brain Development: A Call for Societal Self-Examination and Awareness", *Front Public Health* (2014), 178
- Kelly Richards, "Children's exposure to Family Violence in Australia", *Trends and issues in Crime and Criminal Justice* n. 419 (2011)
- Mayhall, P.D. & Norgard, K.E. "Child Abuse and Neglect: Sharing Responsibility", (1983).

11. הגנה על ילדים נפגעי עבירה בכוח ובפועל- מגמות בחקיקה חדשה לאור עימות בין זכויות ואינטרסים

- ד"ר דנה פוגץ', "ביום שאחרי" - גישות חדשות במערכת המשפט לניהול סיכון של פגיעה מינית - מענישה בלבד לפיקוח ומניעה" הפרקליט נא (תשע"א), 139. [מצורף קישור למאמר: http://noga.org.il/upload_pictures/maamar_pugach030210.pdf
- חגית לרנאו, איילת עוז "למה אסור להתאהב בחוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין - מבט ביקורתי" הפרקליט נא (1) (2011), [מצ"ב קישור למאמר: <http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/D1B7B73A-35FD-45C4-9F6A-52FEC064CEB8/26487/LernauandOzhokpikuach.pdf>

12. ילדים עוברי חוק- משפט ופאניקה מוסרית

- סולמון, ל., "שיפוט הנוער - החמרה, המרה ומה שבניהם", בתוך ת. מורג, (עורכת). זכויות הילד והמשפט הישראלי, 461 (2010)
- סלע שויביץ ר., קאבאליון ג., "הדיווח התקשורתי בנושא כת השטן והרוק הכבד בישראל", מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית 20 (2004) 109
- Mimi Ajzenstadt and Mona Khoury-Kassabri, *The Cultural Context of Juvenile Justice Policy in Israel*. *Journal of Social Policy* (2012)
- זלוטניק ד., וינדמן ו., "שיקום קטינים והשתלבות בקהילה לאחר מאסר והחזקה במסגרות נעולות: סקירת ספרות" (2018), המועצה לשלום הילד
-

רשות:

- לרנאו ח., "עבריינות ואכיפת חוק: תאוריה, מדיניות, ביקורת" (2016)
- קדמן י., "תפקיד העיתונות בעיצוב סדר היום של הכנסת בנושאי רווחה" קשר 1 (1987) 35
- מלמד א., ענישה או שיקום? (2001)
- סבה ל., "שיפוט נוער- או שיפוט עבירותיו", משפטים כ"א (תשנ"ב), 575

Additional Reading Material:

Grading Scheme:

Essay / Project / Final Assignment / Home Exam / Referat 100 %

Additional information: